

CHIZKIJÁŠ-DŮVĚRA PROTI CHVÁSTÁNÍ

Převod materiálu

Plecháček Jan

Pořadí v lekci

25

VSTUPNÍ VERŠ

Žalmy 4:4 — Vzte, Hospodin pro svého věrného koná divy. Hospodin slyší, když k němu volám.

LITURGICKÉ ČTENÍ

2Kr 19,1-4

KATECHETICKÉ POZNÁMKY

1. klíčové pojmy, dobové a textové souvislosti:

- asyrská velmocenská taktika – Asyřané byli nejobávanější vojenskou silou své doby (viz Iz 5,26-29). Chtěli si podmanit celou oblast mezi Mezopotamií a Egyptem. Jednotlivá království v této oblasti uváděli do různých stupňů závislosti. Od států na okraji asyrského vlivu stačilo prohlášení loajality, ochota stát se vazalem a platit povinné dávky. V případě náznaků neposlušnosti Asyřané zmenšili vazalovo území, z části učinili provincií a do „samostatného“ zbytku dosadili loutkového vládce. Zřízení provincií bylo spojeno s deportacemi. Když se i dosazený vládce odvážil spiknutí, byl daný stát zrušen úplně, elita deportována do vzdálených provincií a země dosídlena cizím obyvatelstvem. Tento osud postihl severní království. Chizkijáš zastavil placení dávek, ke kterému se zavázal jeho otec Achaz (2Kr 16,7). Proto byl Jeruzalém obležen, země pustošena.

- prorocký pohled na politickou situaci – je dvojitý: (1) nepřítelů přicházejí jako trest za nevěru Izraele (viz např. Iz 1,4-9; 5,26nn) – a (2) pýcha velmocenského diktátora před Hospodinem neobstojí (2Kr 19,21-28). Naprosto nebylo samozřejmé, že se prorok odvážil spojit víru v Hospodina a mezinárodní-politické problémy. Učinil tak v době, kdy měl každý národ svá božstva a kdy platilo, že božstvo svoji moc rozšiřuje skrze vítězství té které armády. Prorocký pohled s vyznavačskou odvahou proráží tento nacionálně pohanský kruh. Dosvědčuje, že Hospodinu, Bohu Izraele, vposledu slouží i ti, kdo přicházejí jako neporazitelní a strach nahánějící nepřítelé. A jestliže spoléhají na svou sílu a rouhají se Bohu Izraele (18,35) komentuje prorok jejich následný rychlý ústup (zpravený pravděpodobně epidemií) i palácový převrat v Ninive (19,35nn) jako Boží vysvobozující čin (19, 7).

- nejvyššího íšníka (18,19-35) – odhaluje a zesměšňuje Chizkijášovu politickou taktiku, spoléhání na pomoc z Egypta. Ale zrovna tak zesměšňuje spoléhání na Hospodina. Nepřátelský propagandista zpochybňuje Chizkijášovu reformu (viz v.4): když odstranil viditelné symboly Boží přítomnosti, zbavil se i Boží ochrany. O síle asyrských božstev a zbraní navíc svědčí všechna jejich dosavadní vítězství (18,33-34 a 19,12-13). Nepřátelská propaganda má demoralizovat obránce Jeruzaléma, zbavit Chizkijáše autority a zesměšnit Hospodina. Podobá se tomu, které provolával na Izrael Goliáš (srov. 1 Sa 17). Základní téma důvěry Izraele, spolehnutí na Boží vysvobozující věrnost, zpochybňuje jako nepodloženou iluzi (18, 35). Jako jediného panovníka, hodného poslušnosti, představuje asyrského vládce – on povede lid (pravdaže v poutech) do země oplývající mlékem a medem.

- **Chizkijášovo pokání** není jen náboženskou či liturgickou pózou, ale především vyznáním viny. Posměšná slova nepřítele odhalila mimo jiné, kolik je v králových politických postojích skutečné důvěry v Hospodina a kolik pouhého kalkulu, že pomůže Egypt. Zároveň je ovšem král hluboce zasažen rouhavými slovy nepřítele. Někdy se (za slova vyslechnutá od nepřítele) znamená vlastně s nimi souhlasit.

- **Chizkijášova modlitba** (19,15-19) – zvýrazňuje, o čem v příběhu jde: ne pouze o vítězství nad nepřítelem, ale o rozpoznání, že Hospodin je Bůh. I toto vyznavačské spolehnutí na Hospodina připomíná Davidův souboj s Goliášem (1 Sa 17, 46b).

- **prorokova odpověď** (19,20-34) – tenáťe upozorňuje, že král z titulu své funkce nemá samozřejmý přístup k Bohu. Víru nepovzbudí a neupevní královský výnos, ale prorocké zvěstování. Toto zvěstování aktualizuje „dávné“ Boží slovo: nejsou odbytým mýtem ani zastaralou pohádkou, ale nosnou zvěstí, která se prosazuje **nyní** (viz 19,25b), tj. tváří v tvář nepřátelské pýše i vojenské převaze.

Rozhodující není, jak se situace jeví právě teď – lidskému strachu a omezeným možnostem, rozhodující je Boží vysvobození. To se ukáže **teď** roku: tehdy Judejci zasadí i sklídí v pokoji (19,29).

2. úskalí textu:

- příběh není kronikářským záznamem, ale vyznáním víry. Stylizace a řazení událostí dávají zaznít přesvědčení, že Hospodin je uprostřed národa a dějinných zvratů jediným skutečným Bohem (19,18n). Toto vyznání navíc zaznívá v situaci, kdy ho nebylo možné prosadit mocensky, silou vlastních zbraní. Nebojme se dít za zdraznit, že ve vyprávění jde o **prorocký komentář** k událostem, které probíhaly. Záměrem není informovat o tom, že Pán Bůh všechno řídí, ale dodat odvahu a naději v situaci vnější bezmoci, pohrdání a opuštěnosti.

Můžete přitom s dětmi hledat společné rysy tohoto příběhu s příběhem o Davidovi a Goliášovi.

- Chizkijášova modlitba nevynucuje Boží zásah, především je vyznáním víry. Chizkijáš je osloven ze dvou stran – prorokem a Sancheribem. V této situaci se modlí a vyjadřuje naléhavě i odvážně svou důvěru v Boží jedinečnost i moc. Boží pomoc ovšem nelze vynutit sebevíce vyznavačským postojem.

- prorok Izajáš posílá v 19. kapitole dva vzkazy (vv 6-7 a 20-34). Druhý je přerušen nadpisem v ekumenickém překladu, ale nepřehlédněte, že pokračuje až do v 34.

3. metodické pokyny:

Dokreslením obrázku a rozhovorem o něm můžete výklad začít. Uvede děti i vás do situace příběhu a spojí je s jejich zkušenostmi. Může potom vyznít jako osvobodivé slovo k tomu, co děti zakusily nebo prožívají. Pokud se děti vrací zpět do shromáždění, mohou svoje obrázky ukázat a osvětlit dospělým a zeptat se jich, jestli by je oni dokreslili ještě jinak.

4. POMŮCKY

Mikrofon, hlásná trubka – obrázek modlícího se.

Flanelograf II, postavy č. 4, 21, 25, 34, 35, (viz Seznam obrázků).

Flanelograf I., obr. msta a zbořeného msta

5. motivační uvedení do příběhu:

Otázka pro mladší školní věk:

Zeptejte se dětí, zda-li potkaly někoho, kdo na ně křičel. Měly strach? Kdo jim pomohl?

Otázka pro starší školní věk:

Už se vám někdo posmíval a ponižoval vás? Proč si to mohl dovolit – byl silnější, starší, výše postavený? Urážel vás někdo takový kvůli víře? Bylo snadné odolat jeho urážkám? Co jste udělali?

6. osnovy vyprávění:

a) poznámky a osnova pro mladší školní věk:

Vyprávění zestručíte na scénu zastrašení, Chizkijášovu modlitbu a prorokovu odpověď. Uživete-li k vyprávění BD, úl. 77 Záchrana Jeruzaléma, zjistíte, že vyprávění ovšem úplně vypouští roli proroka Izajáše. Proto je vhodné doplnit, že Boží odpověď zazněla z jeho úst.

I. Motivace

II. Věrný král Chizkijáš a nepřátelské nebezpečí

III. Nepřátelský vojevůdce uráží a zastrašuje jeruzalémské

IV. Král Chizkijáš vyznává víru a prosí o pomoc

V. Prorok Izajáš ujišťuje o Božím vysvobození

b) poznámky a osnova pro střední a starší školní věk:

Ve vyprávění starším dětem lze v podstatě při psaní zestručit všechny hlavní motivy příběhu. Zetelně vykreslete poselství, které opakovaně přináší prorok. Zdrazněte také, že Chizkijášovi zdaleka není jasné, že Hospodin dá vítězství. Důležité je, že v rozporuplné a nejisté situaci předkládá svou nejistotu i nepřátelské urážení Hospodinu.

I. Motivace

II. „Nepřemožitelní“ Asyřané ohrožují Jeruzalém

III. Vojevůdcova sebejistá propaganda míří vposledu proti Hospodinu

IV. Chizkijáš reaguje pokáním

V. Mezi prorokovým vzkazem a Sancheribovým dopisem

VI. Chizkijáš vyznává Hospodinovu svrchovanost a v modlitbě předkládá urážky nepřátel

VII. Prorokův výrok o pokolení nepřátel

VIII. Porážka nepřátelského vojska a smrt asyrského krále znamená svobodu pro Judsko a stvrzuje pravost Izajášových slov

Vyprávění:

I. Věrný král Chizkijáš a nepřátelské nebezpečí

Severní izraelské království padlo a jeho obyvatelé dal vítězný asyrský král odvést do zajetí. V bibli píše, že se tak stalo proto, že neposlouchali svého Boha a nebrali vážně jeho smlouvu. V judském království mezitím nastoupil na trůn král Chizkijáš. Ti, kdo o tom v bibli vyprávějí, napsali, že žádný jiný judský král se mu nevyrovnal. Proč? Protože doufal v Hospodina a snažil se být mu věrný, docela tak jako kdysi David. Proto také nechal obnovit bohoslužby a zrušit všechno, co by Izraelce od Hospodina odvádělo.

Chizkijáš se dokonce vzbouřil i proti mocnému asyrskému králi Sancheribovi a přestal mu odvádět každoroční poplatek. Ten si to ale nenechal líbit a se svým mohutným, nepřemožitelným vojskem dobýval jedno judské město za druhým. Ani slib, že se Chizkijáš znovu podrobí a zaplatí, ani dary, které poslal, asyrského krále nezastavily. Přikázal svým velitelům, aby dobyli i Jeruzalém.

II. Nepřátelský vojevůdce zastrašuje jeruzalémské a uráží Hospodina

Asyrská armáda Jeruzalém obklíčila. Její velitel na jeruzalémské obránce volal: „Vidíte to nepřemožitelné vojsko? Na koho spoléháte, kdo vám pomůže? Myslíte, že Egypt? To je, jako kdybyste se chtěli opírat o nalomenou hůl. Praskne a o ostrý konec se pobodáte. Vždyť i Egypt se před námi třese strachy.“ Všichni na hradbách tomu rozuměli, protože asyrský velitel mluvil jejich řečí. „Nebo doufáte, že vám pomůže váš bůh? Třeba chce, abychom vás porazili. Dopadne na vás soud. Vzpomente na sousední Izrael. Nevěste Chizkijášovi, když vám říká: ‘Hospodin nás určí? vysvobodí’. Porazili jsme všechny národy a všechny jejich bohy. Žádný bůh před námi neobstojí.“

Obránci mlčeli, nikdo neodpověděl ani slovo, ale strach se vkrádal do jejich myslí. Kdo by mohl takové síle odolat?

III. Chizkijáš reaguje pokáním

Když to král Chizkijáš slyšel, zarmoutil se, co všechno způsobila nevěrnost Pánu Bohu a spoléhání na pomoc odjinud: strach mezi lidmi, pocit, že silnější nakonec stejně vždycky vyhraje, a velkou neúctou k Hospodinu.

Chizkijáš poslal tři vážené muže k proroku Izajášovi, aby mu vyřídili: „Velké soužení a ponížení na nás dopadá za naší nevěrnost Hospodinu. Jako soud přitáhlo asyrské vojsko. Slova jejich velitele nás ponižují a urážejí Hospodina. Modli se za nás k Bohu, pros ho, aby nám pomohl. Ať on sám potrestá všechna ta hrozná slova, která asyrský velitel mluvil o Hospodinu.“

IV. Mezi prorokovým vzkazem a Sancheribovým dopisem – Chizkijáš se modlí

Prorok králi vzkázal: „Neboj se těch slov ani nepřátel. Hospodin je Bůh, Král králů, on tě vysvobodí.“

Ale také Sancherib, král asyrský, poslal Chizkijášovi dopis: Vzdej se a nespolehej na Hospodina, svého Boha. Nezachrání tě, jako ostatní bohové nezachránili všechny ty nespolečné národy, které už jsem porazil.

Dva vzkazy má Chizkijáš před sebou. Asyrský král vyhrožuje, uráží Hospodina a předvádí svou sílu. Prorok připomíná, že Hospodin vysvobozuje. Jako kdysi stál před Davidovi v jeho zápasu s obrem Goliášem, tak bude stát teď před Chizkijášovi a svým lidu. Všichni poznají, že Hospodin je Bůh.

V téhle těžké chvíli jde Chizkijáš do chrámu, rozloží tam dopisy a modlí se: „Bože, ty jsi Pán nad všemi, i nad nejmnějšími královstvími. Tvůj je celý svět. Je pravda, že králové asyrští přemohli všechny národy a bohové těch národů před nimi nebyli nic. Ano, vždyť to také nebyli bohové, jen ubohé modly stvořené lidmi. My ale vkládáme svůj život do tvých rukou. Zachraň nás, ať všichni poznají, že ty jsi skutečný Bůh a kdo na tebe spoléhá, nezklame se.“

VI. Prorokův výrok o pokolení nepřátel

Bůh slyšel královu modlitbu. Prorok Izajáš Chizkijášovi vzkázal, co řekl Hospodin, Bůh Izraele a Pán všeho stvoření o asyrském králi Sancheribovi: „Vím o něm, jak pyšný si pořádá, slyšel jsem jeho chvástání, že před jeho mocí žádný bůh neobstojí a všechny kouty země patří jemu. Pozná ale, že se vši svou silou nemá ve své moci ani vlastní život. Do Jeruzaléma nevejde, ani šíp tam nevystřelí, vrátí se, jak přišel, protože já, Hospodin, budu mu štítem.“

Chizkijáš a jeruzalémští stále ještě viděli před hradbami mocné asyrské vojsko. Teď už ale proti němu nestáli sami se svým strachem, hrstka proti přesile, ale s prorokovým ujištěním, že Bůh sám je vysvobodí. Nebudou si o tom jen vyprávět, o vyvedení z Egypta, o Davidovi a Goliášovi, ale sami zažijí, jak Pán Bůh vysvobozuje.

VII. Porážka nepřátelského vojska a smrt asyrského krále znamená svobodu pro Judu a stvrzuje pravost Izajášových slov

A pak náhle asyrské vojsko z Judska odtáhlo. Co přesně se stalo, nevíme. Bible o tom říká, že je porazil Hospodinův anděl. Král Sancherib, který se chvástal, že žádný národ ani bůh před ním nic neznamená, rychle odtáhl zpět do své země. Ani šíp na Jeruzalém nevystřelil. Nakonec se ukázalo, že neměl v moci ani svou rodinu. Jeho vlastní synové ho připravili o život.

Všichni v Jeruzalémě a celém Judsku tak poznali, že Boží slovo, které prorok Izajáš zvěstoval králi Chizkijášovi, se naplnilo. Hospodin je Bůh, on je vysvobodil.

Modlitba: Hospodine, Bože,

děkujeme, že nemusíme dát jen na to, co vidíme. Děkujeme, že můžeme slyšet, jak jsi pomáhal lidem před námi. Ještě víc ale děkujeme, že tvou pomoc můžeme zažívat i my. Už nás přicházej k tobě s modlitbou, když si nevíme rady.

Amen

7. podněty pro rozhovor:

- posmíval se vám někdo kvůli víře?
- kterého pyšného dobyvatele znáte z dějin?
- kterého pyšného dobyvatele znáte dnes?
- myslíte, že víra pomáhá člověku, aby se vyznal v politických problémech?
- který pohled na války je „prorockější“ – říkat, že Pán Bůh někoho potrestal, nebo se snažit poznat příčiny násilí, válek a zotročení?
- co všechno ve své modlitbě vyslovil Chizkijáš? Najdete žalm, který Chizkijášovu situaci vystihuje?
- posiluje modlitba víru? Proč? Ispuše ji? Může se modlitba stát zdrojem odvahy a naděje i v utrpení?
- je možné, aby nějaký politik svými projevy nahnal strach sousednímu národu? Kdo k nám dnes někdo „přes hranice“? Znáte nějaké politiky minulosti, kteří to tak dělali?
- můžeme Boha ovlivnit, aby změnil své rozhodnutí? Znáte takové výjimečné případy z Bible? Nebo je Bůh naprosto nepřístupný k našim prosbám? Uduhá Bůh vše, o co usilovně prosíme?
- může na lidi zapůsobit vždy jen to, co je hodně hlasitě slyšet?
- zkuste vybrat, kterými pojmy by dnes šlo vystihnout ne nejvyššího šílníka: agresivní reklama – předvolební kampaň – prezidentský projev – kázání – koncert rockové hvězdy

Odkaz na pracovní list

[25 Chizkijáš -důvera proti chvástání](#)

[25 Chizkijáš důvera proti chvástání - st](#)

Odkaz na píseň

[To já, ó Pane můj, půjdu, když mne posíláš](#)

[Nás zavolal jsi, Pane \(BTS47\)](#)

[Volný jsem \(SV375\)](#)

[Já chtěl bych, Bože můj, mít srdce plné síly](#)

[Velebím tě, Hospodine \(EZ30\)](#)

[Dobře staví, kdo zná a ví, jak má v Bohu doufat](#)

[Tvá svoboda, tvá svoboda nade mnou](#)

[Žalm 2 \(SV271\)](#)

[Všichni, kdo skládají v Pánu své doufání](#)

Cílová skupina

[Starší školní](#)

[Mladší školní](#)

Katechetické cykly

[Pozvání na cestu Starý zákon 2](#)

Biblický odkaz (kat)

[2 Královská 18,13–37](#)

[2 Královská 19,1–37](#)